

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 22-06-2020 r.

Adam Bodnar

II.519.623.2020.PS

**Pan
Nadinspektor Paweł Dobrodziej
Komendant Stołeczny Policji
ul. Nowolipie 2
00-150 Warszawa**

Szanowny Panie Komendancie

Uprzejmie dziękuję za odpowiedź z dnia 8 czerwca 2020 r. na moje wystąpienie w sprawie czynności funkcjonariuszy Policji podjętych wobec rowerzystki, która została zatrzymana w dniu 23 maja 2020 r. w Warszawie przed siedzibą Programu 3 Polskiego Radia.

Z odpowiedzi tej wynika, że kobieta - Pani Beata R., wobec której podjęto interwencję, odmówiła podania swoich danych personalnych, wobec czego policjanci, podjęli decyzję o doprowadzeniu jej do jednostki Policji celem ustalenia tożsamości. Ponieważ nie chciała dobrowolnie wejść do pojazdu służbowego, użyto wobec niej środków przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej. Została przewieziona do Komendy Rejonowej Policji Warszawa I, gdzie podała swoje dane. Po ich potwierdzeniu została zwolniona. Nie sporządzono protokołu zatrzymania osoby. W związku z popełnieniem przez nią wykroczenia z art. 65 i 54 k.w. zastosowano wobec niej środek oddziaływania wychowawczego na podstawie art. 41 k.w.

W mojej ocenie przedstawiony powyżej opis przebiegu zdarzenia nasuwa poważne wątpliwości, co do zgodności z prawem działań policjantów. Nie ulega bowiem wątpliwości, że Pani Beata R. została zatrzymana na podstawie art. 45 § 1 pkt 2 k.p.s.w. – w celu ustalenia jej tożsamości. Pomimo to nie został sporządzony protokół zatrzymania i –

jak należy rozumieć – nie zostały dopełnione inne obowiązki, o których mowa w art. 46 § 1, § 3 i § 4 k.p.s.w. Nie ma przy tym znaczenia, że czynności zostały zakończone w trybie przewidzianym w art. 41 k.w.

Moim zdaniem, dla oceny charakteru działań podjętych przez policjantów nie ma również znaczenia okres faktycznego pozbawienia wolności Pani Beaty R. Warto w tym miejscu przypomnieć stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące omawianego zagadnienia na tle skarg, dotyczących naruszenia art. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wypowiadając się na temat zakresu art. 5 Konwencji Trybunał stwierdzał między innymi, iż element stosowania przymusu w związku z wykonywaniem uprawnień policji w zakresie przeszukania i zatrzymania wskazuje na zaistnienie pozbawienia wolności, niezależnie od krótkiego czasu stosowania środka (Foka przeciwko Turcji, § 78¹; Gillan i Quinton przeciwko Zjednoczonemu Królestwu², § 57; Shimovolos przeciwko Rosji, § 50³; oraz Brega i Inni przeciwko Mołdowie, § 43⁴). W sprawie Gillan i Quinton Trybunał zauważył, że pomimo że czas zatrzymania i przeszukania każdego ze skarżących nie przekroczył 30 minut, w tym czasie skarżący byli całkowicie pozbawieni wolności przemieszczania się. Byli zobowiązani do pozostania w danym miejscu, poddania się przeszukaniu, a gdyby odmówili, zostaliby zatrzymani i aresztowani przez policję i postawiono by im zarzuty. Ten element przymusu decyduje o pozbawieniu wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji (zob. Gillan i Quinton przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, § 57). Podobnie w sprawie Shimovolos przeciwko Rosji (§ 50) skarżący został zabrany na komisariat pod groźbą użycia siły i nie miał możliwości opuszczenia komisariatu bez zgody funkcjonariuszy policji. Trybunał uznał, że istniał element przymusu, który, niezależnie od krótkiego czasu zatrzymania, był decydujący dla pozbawienia wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji.

Warto również przypomnieć sytuację z dnia 11 listopada 2017 r., kiedy to kilkadziesiąt osób zostało przewiezionych przez funkcjonariuszy Policji z ul. Smolnej w Warszawie do Komendy Rejonowej Policji Warszawa 1 przy ul. Dzielnej 12. Tylko w odniesieniu do dwóch z tych osób sporządzone zostały protokoły zatrzymania. Wiele

¹ Wyrok z 24 czerwca 2008 r., skarga nr 28940/95;

² Wyrok z 12 stycznia 2010 r., skarga nr 4158/05;

³ Wyrok z 21 czerwca 2011 r., skarga nr 30194/09;

⁴ Wyrok z 24 stycznia 2012 r., skarga nr 61485/08

z pozostałych osób – pomimo niesporządzenia protokołu zatrzymania – złożyło zażalenia na zatrzymanie. W większości przypadków Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia uznał, że do zatrzymania doszło i rozpoznał wniesione zażalenia stwierdzając, że zatrzymania były niezasadne i nieprawidłowe lub co najmniej nieprawidłowe. Nieprawidłowość polegała na tym, że nie zostały sporządzone protokoły zatrzymań, zatrzymani nie otrzymali stosownych w takich okolicznościach pouczeń oraz informacji o przyczynach zatrzymania.

Za niepokojące uznaję, że pomimo powołanych doświadczeń z 2017 r., w dalszym ciągu w stołecznym garnizonie Policji dochodzi do naruszeń praw i wolności obywatelskich w podobnych sytuacjach – to jest wobec osób, które w sposób pokojowy manifestują poglądy i przekonania niewygodne lub nieaprobowane przez władze.

Końcowo należy podkreślić, że realizacja obowiązków wynikających dla Policji z art. 46 § 1 - 4 k.p.s.w. ma za zadanie umożliwienie osobie pozbawionej wolności realizację uprawnienia do poddania kontroli sądowej tego pozbawienia, wynikającego przede wszystkim z art. 41 ust. 2 Konstytucji RP. Uchybienie tym obowiązkom oznacza zatem naruszenie konstytucyjnych uprawnień obywatelskich.

Przekazując Panu Komendantowi powyższe uwagi uprzejmie proszę o ich przeanalizowanie i poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

Z poważaniem

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/